

Kommunstyrelsen

Antagande av taxa för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet enligt livsmedels- och foderlagstiftningen

Ärende

Den 10 maj 2022 (§ 35) antog miljö- och hälsoskyddsnamnden förslag till ny taxa för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet enligt livsmedels- och foderlagstiftningen (taxa). Namnden har överlämnat förslaget till kommunfullmäktige för slutligt antagande.

Miljö- och hälsoskyddsnamnden motiverar förslag till ny taxa med att taxan är gammal och det finns ett behov av att göra en uppdatering likväl som att nya krav på efterhandsdebitering och i övrigt ny lagstiftning kräver detta.

Kommunledningskontoret konstaterar att en uppdaterad taxa enligt det förslag som föreslås av miljö- och hälsoskyddsnamnden är nödvändig för att leva upp till ny lagstiftning och krav på efterhandsdebitering, samt med anledning av att taxan är ålderstigen.

Kommunfullmäktige beslutade 30 maj 2022 (§ 77) att miljö- och hälsoskyddsnamnden ska läggas ner och nämndens nuvarande ärenden ska tas över av den nya miljö- och stadsbyggnadsnamnden från 1 januari 2023. Det innebär att förslag till taxa tillställs miljö- och stadsbyggnadsnamnden och börjar gälla från den 1 januari 2023.

Förändringarna påverkar inte kommunens ekonomi eftersom livsmedelskontrollen enligt livsmedels- och foderlagstiftningen är självfinansierad. Taxan sätts till självkostnadspris vilket taxan även varit tidigare.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige antar föreslagen taxa för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet enligt livsmedels- och foderlagstiftningen per den 1 januari 2023.

2. Kommunfullmäktige upphäver gällande taxa för livsmedelskontroll och foderkontroll antagen av kommunfullmäktige den 14 december 2015 (§ 111) per den 1 januari 2023.
3. Kommunfullmäktige delegerar till miljö- och stadsbyggnadsnämnden att årligen kunna besluta om att indexuppräknas timavgiften enligt PKV (prisindex för kommunal verksamhet) enligt 8 § i föreslagen taxa.

Bakgrund

Nu gällande taxa för livsmedelskontroll och foderkontroll fastställdes av kommunfullmäktige den 14 december 2015 (§ 111) och trädde i kraft den 1 januari 2016 (dnr MHN 2015-000532.54).

Den 10 maj 2022 (§ 35) antog miljö- och hälsoskyddsnämnden förslag till ny taxa för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet enligt livsmedels- och foderlagstiftningen (nedan kallad taxa). Nämnden har överlämnat förslaget till kommunfullmäktige för slutligt antagande.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anger i tjänsteutlåtande dnr 2022-438 att taxan är gammal och att det finns ett behov av att göra en uppdatering likväl som att nya krav på efterhandsdebitering och i övrigt ny lagstiftning kräver detta.

EU:s kontrollförordning 2017/625 började gälla i december 2019. Då infördes begreppet ”annan offentlig verksamhet” som avser arbetsuppgifter som hör samman med kontrollen, såsom tillsynsprövning, registrering eller utfärdanden av förelägganden eller officiella intyg. Med anledning av kontrollförordningen inrättades förordning (2021:176) om avgifter inom livsmedelskontrollen, som började gälla den 1 april 2021. Därmed införlivades ”annan offentlig verksamhet” i den svenska livsmedelslagstiftningen. I 7 § nämnda förordning beskrivs att kontrollmyndigheten ska debitera avgifter för offentlig kontroll och annan verksamhet som hänger samman med kontrollen efter det att kontrollen har utförts. Därmed införs krav på efterhandsdebitering av avgifter för livsmedelskontrollen i motsats till dagens årliga debitering.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har upprättat ett förslag till ny taxa. Den föreslagna taxan baseras på underlag från Sveriges kommuner och regioner (SKR) och medför bland annat att efterhandsdebitering kan användas fullt ut. Förslag till ny taxa börjar att gälla från och med 1 januari 2023 enligt beslut taget i miljö- och hälsoskyddsnämnden den 10 maj 2022 (§ 35). Efterhandsdebiteringen börjar att gälla från och med 1 januari 2023 enligt beslut taget i miljö- och hälsoskyddsnämnden den 8 mars 2022 (§ 17).

I samband med att beslut om ny taxa fattas så beslutas även att miljö- och stadsbyggnadsnämnden kan räkna upp timavgiften enligt Prisindex för kommunal verksamhet (PKV), enligt 8 § i den föreslagna taxan.

Jämförelse med nuvarande taxa

Nämndens nu gällande taxa ger möjlighet att ta ut årliga avgifter i förskott av varje registrerad verksamhet. Ursprungligen var timavgiften år 2015 1268 kr vid godkännandeprövning och vid beräkning av årlig kontrollavgift. Därefter har indexuppräknings gjorts. Den årliga avgiften beräknas 2022 utifrån en timavgift på 1462 kr multiplicerat med antal riskklassade timmar. Efterhandsdebiteringen börjar som beskrivet ovan att gälla från och med 1 januari 2023. Då tas möjligheten att ta ut årliga avgifter i förskott bort.

SKR har tagit hänsyn till kontaktmaterialverksamheter (FCM) i sitt underlag för taxan. Därmed finns från och med den 1 januari 2023 möjlighet att även registrera verksamheter enligt regelverket för kontaktmaterial, detta tydliggörs under 1 § i föreslagen taxa.

SKR har ytterligare bedömt att om avvikelser eller klagomålet består i att en anläggning är oregistrerad kan avgift enligt bestämmelsen även tas ut för den utredning som är nödvändig för att kunna påföra en livsmedelssanktionsavgift enligt 30 c § livsmedelslagen (2006:804) och 39 c § livsmedelsförordningen (2006:813). Enligt SKR är arbetet hänförligt till att bedöma omfattning och konsekvenser av avvikelser (10 och 11 §§). Dock kan själva beslutsfattandet inte avgiftsfinansieras.

Möjlighet för avgiftsfinansiering finns även för RASFF-ärenden (Rapid Alert System for Food and Feed) (12 §). Nämndens nedlagda tid ska betalas av en aktör om det, efter det att aktören erhöll meddelandet, blivit nödvändigt för nämnden att vidta åtgärder för att spåra eller återkalla de varor som omfattas av meddelandet. Det finns även möjlighet att ta avgifter för korrigerande åtgärder som har blivit nödvändiga för att åtgärder brister eller för att förebygga upprepning som till exempel att ersätta nämndens utgifter för destruering, transport eller omhändertagande av varor (13 §).

¹ Verksamheter som tillverkar, förädlar och distribuerar kontaktmaterial (t.ex. livsmedelsförpackningar, glas, tallrikar, bestick, dricksflaskor och köksredskap)

Timavgift

I kommunallagen och artikel 82 i kontrollförordningen (EU 2017/625) anges att avgifter en kommun tar ut inte får överstiga kontrollmyndighetens kostnader för kontrollen. Kommunen får alltså inte ta ut avgifter som leder till vinst.

I kontrollförordningens artikel 81 anges vilka kostnader som får ligga till grund för avgifterna. Det handlar om kostnader för löner, utrymmen, verktyg, utrustning, utbildning, resor och andra tillhörande kostnader samt kostnader för provtagning och laboratorieanalyser.

SKR har tagit fram en mall för beräkning av timavgiften och kostnader som har legat till grund för nämndens beräkning, se vidare nedan under avsnitt Beräkning av timavgift.

Miljö- och hälsoskyddsämnden har räknat fram en timavgift som ska gälla för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet samt vid kontroll efter klagomål eller uppföljande kontroll som ursprungligen inte var planerad. Två olika timavgifter, en för planerad kontroll och en för uppföljande kontroll, ska enligt SKR användas för kommuner med långa resvägar. För kommuner med mindre restid ska kostnader (tid och kostnader av transport) tas med i beräkning av timavgiften och kostnader fördelas lika på alla verksamheter. Detta är i enlighet med kommunallagen som säger att medborgare/verksamheter inte får missgynnas för att de ligger längre bort från kommunens lokaler och medför en längre restid.

Vid uppföljande kontroll som ursprungligen inte var planerad ska verksamheten bära samtliga kostnader. För kommuner med lång restid kan vid uppföljande kontrollkostnader för resväg och tid överstiga timavgiften. Då kostnader för resor inte får påföras en verksamhet två gånger (en timavgift där resekostnader är medräknade) behöver då en timavgift utan resekostnader användas. Miljö- och stadsbyggnadskontoret anser att inga långa resvägar behöver göras i kommunen och en timavgift ska användas både vid planerad och uppföljande kontroll. Övergången till bara en timavgift innebär att uppföljande kontroll debiteras med en högre timavgift än den som används i dagsläget (1292 kr, 2022). Dock kan verksamheter, precis som tidigare, genom bra efterlevnad av lagstiftningen undvika kostnader för uppföljande kontroll.

Beräkning av timavgift

För beräkning av timavgiften har beräkningsmall från SKR använts. I beräkningen ingår de faktiska kostnader kommunen har för livsmedelskontrollen enligt kontrollförordning EU (2017/625) art. 81. Beräkningen baseras på 1,6 årsarbetskrafter. Årsarbetstiden bedöms till 1950 timmar och den faktiska arbetstiden, årsarbetstid minus semester, sjukdagar samt annan frånvaro, är bedömd till 1406 timmar per år. Den faktiska kontrolltiden bedöms vara 900 timmar per år och handläggare (64 procent av faktiska arbetstid). Sammanlagt ger det en kontrolltid på 1440 timmar för livsmedelskontrollen (900 timmar/per handläggare x 1,6 handläggare).

Timavgiften har beräknats genom att ta de totala kostnaderna för livsmedelskontrollen (2 160 378 kronor) dividerat med kontrolltiden (1 440 timmar) vilket ger 1 500 kronor per timme.

Tabellen nedan visar kostnader per kategori och timme för livsmedelskontroll (kronor).

Kategori	Livsmedelskontroll	Kostnad per timme
Totala personalkostnader	1 618 378	
Nämnd	120 000	
Lokalkostnader, IT-utrustning, kontorsmaterial och skyddsutrustning	342 000	
Transportmedel och kommunikation	35 000	
Utbildning	20 000	
Provtagning	25 000	
Summa	2 160 378	1 500

Prisindex för kommunal verksamhet

För att handläggningskostnaden per timme ska följa kommunens kostnadsutveckling kan en årlig indexuppräknings göras. Den årliga indexuppräknings görs enligt Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som tas fram av SKR. Indexuppräknings sker i oktober varje år och börjar sedan gälla vid nästa kalenderår. Miljö-och hälsoskyddsnämnden får enligt 8 § i föreslagen taxa fatta beslut om att höja timavgiften med en uppräknings enligt PKV.

Nu föreslagen timavgift inte är indexuppräknad. För kännedom skulle en indexuppräkning av nu gällande timavgift medge ändrad timavgift från 1462 kr till 1490 kr (PKV 1,9 2022).

Kommunledningskontorets utredning

Kommunledningskontoret har tagit del av miljö- och hälsoskyddsnämndens utredning i tjänsteutlåtande 2022-438.

Av miljö- och hälsoskyddsnämndens utredning framgår att kommunens rätt att ta ut avgifter framgår främst i kommunallagen. För offentliga kontrollen inom livsmedelslagen har kommunen rätt att ta ut avgifter i enlighet med kontrollförfordning, livsmedelslagen och livsmedelsavgiftsförordningen (LAF).

Den föreslagna taxan baseras på underlag från Sveriges kommuner och regioner (SKR) och medför att efterhandsdebitering kan användas fullt ut (3 §). Därtill medges möjlighet till inköp under dold identitet (16 §), med syftet att effektivt kunna kontrollera livsmedel och andra produkter som erbjuds till försäljning. Detta är viktigt särskilt i fråga om handel genom distanskommunikation såsom via internet. Även avgift inom ramen för RASFF-ärenden (Rapid Alert System for Food and Feed) tydliggörs (12 §). SKR har uppdaterat mallar och rutiner inför kommunernas arbete med nya taxor inom livsmedelsområdet och kontroll inom ekologisk produktion med anledning av kontrollförfordningen och förordning (2021:176) om avgifter inom livsmedelskontrollen. Med stöd av mall från SKR har miljö- och hälsoskyddsnämnden arbetat fram en ny taxa. I arbetet har även omvärldsbevakning ingått i form av genomgång av andra kommuners taxor, till exempel Stockholm stads, Solna stads samt Södertäljes kommun och Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddsnämnds taxor.

Kommunledningskontoret bedömer att det är nödvändigt att anta ny taxa enligt miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag till ny taxa för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet enligt livsmedels- och foderlagstiftningen. Detta för att leva upp till ny lagstiftning och krav på efterhandsdebitering, samt med anledning av att taxan är ålderstigen.

Ekonomiska konsekvenser

För miljö- och stadsbyggnadsnämnden bedöms den nya taxan inte medföra någon ekonomisk konsekvens eftersom livsmedelskontrollen enligt livsmedels- och foderlagstiftningen är självfinansierad.

Taxan sätts till självkostnadspris vilket taxan även varit tidigare. Självkostnadspriset följer av självkostnadsprincipen som gäller som huvudregel för kommunal verksamhet enligt 2 kap. 6 § kommunallagen: Kommuner och regioner får inte ta ut högre avgifter än som motsvarar

kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som de tillhandahåller. Självkostnadsprincipen harmoniserar med artikel 82 i kontrollförordningen (EU 2017/625) där det anges att avgifter en kommun tar ut inte får överstiga kontrollmyndighetens kostnader för kontrollen.

För kund innebär nya taxan liten förändring i pris då taxan höjs från 1 462 kronor per timme till 1 500 kronor per timme. Varje år görs en indexuppräknning av priset och det nuvarande priset om 1 462 kronor och föreslagen timavgift inte är indexuppräknade. Ett indexuppräknat (PKV 1,9 2022) pris skulle uppgå till 1 490 kronor, vilket innebär en skillnad om 10 kronor jämfört med föreslagen taxa.

Johan Lindberg
Kommundirektör

Björn Wallgren
Ekonomichef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Antagande av taxa för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet enligt livsmedels- och foderlagstiftningen
2. Föreslagen taxa för miljö- och stadsbyggnadsnämndens offentliga kontroll och annan offentlig verksamhet enligt livsmedels- och foderlagstiftningen
3. Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut, 2022-05-10 § 35
4. Miljö- och stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande, daterat 2022-05-02 (dnr 2022-438)
5. Gällande taxa, KF 2015-12-14 § 111

Expedieras
Miljö- och hälsoskyddsnämnden